

ROZHOVOR

ELENA JÚDOVÁ

vysokoškolská pedagogička

JUDr. Elena Júdová, PhD., sa narodila v obci Hostie v okrese Zlaté Moravce (1973). Po maturite na gymnáziu (1991) sa prihlásila na Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 1997 absolvovala štúdium práva. V tom istom roku sa zamestnala na Katedre medzinárodného a európskeho práva a právnej komunikácie Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, kde pôsobí doteraz. V roku 2003 ukončila postgraduálne štúdium v odbore obchodné právo obhajobou dizertačnej práce *Medzinárodná kúpna zmluva*. Absolvovala študijné pobyty na univerzitách v Belgicku a Francúzsku, na Akadémii medzinárodného práva v Haagu a prednáškové pobyty na univerzitách vo Francúzsku a Poľsku. Externe spolupracovala s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, s Fakultou

práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave, s Fakultou práva Janka Jesenského Vysokej školy Danubius v Sládkovičove, s Právnickou fakultou Masarykovej univerzity v Brne a s alma mater – Právnickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave. Pravidelne sa zúčastňuje na domácich a medzinárodných vedeckých konferenciách. V pedagogickej a vedeckej práci sa venuje otázkam medzinárodného práva súkromného a ich súvislostiam s európskym právom. Je autorkou a spoluautorkou troch zahraničných a jednej domácej monografie, ako aj autorkou a spoluautorkou troch učebníc. Publikovala viac ako šesťdesiat vedeckých článkov v domácich a zahraničných zborníkoch a odborných periodikách. Podieľala sa na riešení štyroch grantových úloh, z toho troch financovaných z grantových programov Európskej únie.

▪ **Pani doktorka, zaujalo ma, že gymnaziálne štúdium ste prežili v prelome dvoch spoločenských zriadení, keď vám doň v roku 1989 vstúpili novembrové udalosti. Boli ste v treťom ročníku. Ako sa zmenila atmosféra na škole? Nastali zmeny v štúdiu, jeho priebehu, obsahu či charaktere, a ak áno, ako ste ich vnímali?**

To, že som zažila ako študentka Nežnú revolúciu v roku 1989, považujem za výnimočnú skúsenosť. Priala by som ju zažiť každému mladému človeku. Doteraz si pamätám tú eufóriu, nadšenie a atmosféru, ktoré ma stále odvedy až dodnes povzbudzujú nevzdať sa viery v občiansku spoločnosť. Na gymnáziu v Zlatých Moravciach, kde som študovala, panovala medzi študentmi

a učiteľmi otvorená atmosféra už pred revolúciou. Učítelia boli názorovo pomerne slobodní už i pred rokom 1989, i keď, samozrejme, s primeranou dávkou opatrnosti. Asi aj preto tých citeľných zmien nebolo veľa. Ale jedna veľká predsa. Pre nás, študentov, bola pozitívna zmena predmetov v maturitnom ročníku. Povinné sme už nemuseli mať tzv. odborné predmety (pre našu triedu to bola ekonomika), a namiesto nich sme si mohli zvoliť semináre z predmetov, ktoré sme využili pri príprave na prijímacie pohovory na vysokú školu. Vybrala som si dejepis a filozofiu. Nemuseli sme tiež, dovtedy povinne, maturovať z ruského jazyka a matematiky. Naopak, pár nadšencov sme si ako výberový predmet dohodli latinčinu s rovnako nadšenou vyučujúcou, ktorá ju vtedy mohla začať učiť po prvýkrát.

▪ **Gymnázia ponúkajú všeobecný prehľad vo vzdelávaní a preto i široký záber možností pre budúce štúdiá absolventa. V čase vášho rozhodovania sa kam po gymnáziu vás lákalo a oslovovalo viac čo? Prírodné vedy alebo už spomenutá filozofia, história či cudzie jazyky?**

Moje obľúbené predmety na gymnáziu boli dejepis, matematika a fyzika. To je dosť široký záber – na jednej strane vedy humanitné, na druhej prírodné. Nakoniec ale zvíťazila láska k dejepisu. V predposlednom ročníku gymnázia, po prečítaní informačných materiálov o možnostiach štúdia, som už prvýkrát začala uvažovať o práve. O rok nato som skúsila prijímacie pohovory na právo, ale zároveň i na archeológiu. I keď som skončila pri práve, dejiny zostali naďalej mojím koníčkom. Keď čas dovolí, rada si prečítam odborné publikácie či romány a rovnako rada si pozriem kvalitné filmy s historickou tematikou alebo historické detektívky. Napokon, ani právu nie je možné dostatočne porozumieť, ak nepoznáme jeho historické korene súvisiace jednoznačne s dobovou atmosférou a reáliami.

▪ **Rozhodovací proces i voľba boli, zdá sa, neľahké. Ale prečo vyhralo akurát právo?**

Asi vám na to jednoznačne neodpoviem. Jednoducho ma zaujalo. Možno najviac pre jeho ideu spravodlivosti a i preto, že práve ona prirodzene nadchýna každého mladého človeka. Právo je pre mňa zároveň veľmi tvárne a otvorené. Navyše má, v snahe hľadať najlepšie riešenia pre každú situáciu, k dispozícii množstvo nástrojov. Pre ich správnu aplikáciu vyžaduje veľkú kreativitu, prehľad a komplexné myslenie. Myslím, že práve toto robí právo zaujímavým.

▪ **Takže po definitívnej výhre práva a úspešných prijímacích skúškach ste sa v septembri 1991 zapísali a stali študentkou 1. ročníka na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Aká bola – dva roky po spoločenskej zmene – atmosféra na fakulte a v Bratislave očami osemnásťročnej dievčiny prichádzajúcej študovať do hlavného mesta? A aká pri vašom odchode z mesta o päť rokov neskôr? Bolo možné to za ten krátky čas porovnať?**

Začala som študovať v ponovembrovej atmosfére plnej veľkých očakávaní a skončila za mečiarizmu. To hovorí veľa. Bola som svedkom pozitívnych zmien, ale i toho najhoršieho, čo sa vtedy na Slovensku udialo. Bola to veľká skúsenosť a varovanie, že ak nebudeme dostatočne pozorní, staneme sa

mlčanlivými spoluvinníkmi niečoho veľmi zlého. Preto som sa tiež zúčastnila pred piatimi rokmi na protestoch za slušné Slovensko. Áno, Bratislava sa už v čase, keď som tam študovala, menila k lepšiemu. Zo sivého postsocialistického mesta sa začala prebúdzat na kultúrnu a ekonomickú metropolu európskeho štýlu. A aj keď sa zmeny, ktoré v nej vidíme dnes, nezrealizovali za krátke obdobie päťročného vysokoškolského štúdia, vzhľad mesta sa menil viditeľne a rýchlo. Nielen ošarpané a zanedbané fasády, ale celé historické budovy sa renovovali, stavali sa moderné obytné rezorty, pribúdali predajne a kaviarne v novom štýle a podobne. Študentom sa otvorili široké možnosti študentských

brigád, letných dobrodružstiev a poznávacích výletov v zahraničí na Západe Európy. Napriek neľahkému štúdiu som v Bratislave zažila veľmi pekné študentské roky, na ktoré stále rada spomínam.

▪ **Záťaž z duševnej práce, tak i štúdia, treba vyvažovať aktivitami vo voľnom čase. Ako ste to využili s vašou jazykovou výbavou po otvorení hraníc do západnej Európy?**

Na gymnáziu som študovala francúzsky jazyk. Túžila som si ho vyskúšať v praxi a spoznať krajiny, v ktorých sa týmto jazykom hovorí. Podarilo sa mi dostať sa do Francúzska na letný pobyt, ideovo podobný našim táborom Stromu života¹. Zišli sa tam mladí ľudia z celej Európy. Časť dňa trávili pracovne pri obnove historických pamiatok alebo pri inej dobrovoľníckej práci, časť dňa aktivitami, ktoré pripravili organizátori. Ja som takto strávila tri týždne s mladými Francúzmi, Španielmi a Slovákmi v napoleonskej pevnosti v Savojských Alpách v blízkosti hraníc s Talianskom. Boli sme vynikajúca partia, užili sme si spolu veľa zábavy.

V Paríži na prehliadke
Najvyššieho súdu
Francúzskej republiky

¹ Strom života je slovenská environmentálna a nezisková organizácia, nezávislá na politických subjektoch. Má za sebou viac ako štyridsaťročnú históriu (1979). Jej nosnou ideou bolo a je združovať mladých ľudí pri dobrovoľnej a neplatennej práci v prírode s cieľom ochrany životného prostredia/záchranu technických pamiatok v rámci kultúrneho dedičstva. Obdobné a staršie hnutie bolo založené aj v Čechách (1974). Rovnako i ono funguje dodnes pod nezmeneným názvom Brontosaurus.

Pre moju znalosť francúzskeho jazyka to bol rozhodujúci zlom. Na gymnáziu sme nemali francúzskeho lektora, jazyk sme sa učili veľmi formalisticky. V tábore vo Francúzsku som spočiatku mala pocit, že nič nerozumiem. Pobytom v inojazyčnej komunite sa to ale zmenilo. Do konca pobytu som už bola schopná viesť s novými priateľmi rozhovor v podstate o čomkoľvek. Bol to úžasný pocit. Po tomto pobyte nasledovali ďalšie, neskôr i študijné a pracovné. Francúzsky jazyk, francúzske kultúru a Francúzsko všeobecne mám doteraz veľmi rada. Cítim sa tam vždy príjemne, takmer ako doma.

▪ **Nedlho po skončení štúdia ste sa znova ocitli v akademickej komunite, ale už v pozícii pedagóga. Z hlavného mesta ste sa rozhodli odísť do Banskej Bystrice, kde ste nastúpili pracovať na mladučkú právnickú fakultu tiež mladej univerzity. Fakulta vtedy – písal sa september 1997 – otvárala iba tretí akademický vyučovací rok. Prečo ste neuvažovali o inej právnickej praxi? Bolo vašou ambíciou vyučovať, vedecky pracovať a bádať?**

Áno, presne preto. Mala som záujem primárne o akademickú pôdu. Po príchode do Banskej Bystrice som krátko spolupracovala s jednou advokátskou kanceláriou, ale cítila som, že chcem v prvom rade učiť a bádať. Slovo bádať znie veľmi seriózne a vedecky, asi by som skôr povedala objavovať. To naozaj lepšie vystihuje prácu, ku ktorej sa dostanete ako mladý a neskúsený asistent a postupne sa v nej zlepšujete, ste schopní vidieť viac a viac i objaviť. Táto práca ma neprestáva baviť. Rovnako ako kontakt so študentmi, ktorý je veľmi inšpiratívny.

▪ **Asi je to naozaj tak, ako vravíte. Dôkazom je fakt, že ste našu právnickú fakultu neopustili a ste jej verná. Dnes môžete rekapitulovať, ba sláviť aj pracovné jubileum – pôsobíte na nej už celých dvadsaťpäť rokov. Čo konkrétne vyučujete a čomu sa venujete?**

Od začiatku medzinárodnému právu. Málokto z neprávnikov vie, že medzinárodné práva sú vlastne dve. Jedno je to, ktoré upravuje vzťahy medzi štátmi, to pravé medzinárodné právo. Zvykne sa nazývať medzinárodné právo verejné. Ja sa venujem medzinárodnému právu súkromnému, ktoré sa zaoberá vzťahmi medzi obyvateľmi a občanmi týchto štátov a tým i vzťahu ich právnych poriadkov a jurisdikcií. Medzinárodné právo súkromné budete potrebovať, napríklad, ak pôjdete na lyžovačku do rakúskych Álp, kde na svahu zrazíte lyžiara z Belgicka a on vás bude žalovať a žiadať od vás náhradu škody. Odvetvie práva, ktorému sa venujem, dá odpoveď na otázku: súdy ktorého z dotknutých štátov budú oprávnené o takomto nároku rozhodovať a podľa ktorého právneho poriadku?

▪ **Počiatky a prvé pokusy o právne úpravy v medzištátnych vzťahoch spadajú až do obdobia starovekých civilizácií. Ktoré pamiatky medzinárodného práva, podľa vášho výkladu verejného, ale i toho, ktoré vyučujete – súkromného, patria k najstarším?**

Máte pravdu, tieto pamiatky sa datujú až do obdobia pred našim letopočtom. Úplne najstarší známy zákonník pochádza z Mezopotámie, zo starovekej Babylonie, prvá medzinárodná zmluva medzi chetitským a egyptským panovníkom zas z obdobia starovekého Egypta. Prvopočiatky odvetvia, ktorému sa venujem, síce siahajú až do starovekého Ríma, ale jeho rozvoj sa začal najmä v Taliansku, kde v 13. storočí na najstaršej univerzite v Európe, v Bologni, vyučoval florentský právnik Accorso. Dnes sa považuje za priekopníka medzinárodného práva súkromného. Sochu právnika Accorsa možno vidieť na nádvorí Gallerie degli Uffizi vo Florencii, kde je v spoločnosti najväčších osobností talianskej kultúry, renesančných básnikov Petrarca a Danteho Alighierioho alebo maliara Leonarda da Vinciho.

▪ **Pohorie Tríbeč, na úbočí ktorého leží vaše rodisko, ponúka nemalé možnosti celoročnej turistiky. Ako sa vám páči relax v horách a lesoch v okolí Banskej Bystrice, ktorá je vaším domovom už štvrtstoročie?**

Okolie Banskej Bystrice je nádherné. Ponúka nespočetné množstvo turistických trás od jednoduchých prechádzok až po vysokohorskú turistiku. Zaujímavosťou je, že Banská Bystrica leží na prahu dvoch veľkých pohorí Slovenska, Nízkych Tatier a Veľkej Fatry. Aj preto, že je úzko prepojená s horami, je výnimočná. Ak má niekto rád hory, či už v zime alebo v lete, a chce to spojiť s vysokoškolským štúdiom, odporúčam mu práve Banskú Bystricu. Mám veľmi rada pešiu turistiku a teraz v zime aj lyžiarsku s výbornými podmienkami v neďalekých Kremnických vrchoch. V dobrej stope a na snehu ste autom za pár minút od domova. V tomto je Banská Bystrica ako brána do hôr a prírody na nezaplatenie. Moja najobľúbenejšia túra je výstup na Prašivú v Nízkych Tatrách a prechádzka po ich hrebeni. Rada sa však prejdem i na nižší, ale bližší Panský diel na skok od sídliska Sásová, alebo Laskomerskou dolinou. Pešia turistika v prírode, a zvlášť vysokohorská, je, obrazne povedané, vysoko nad starosťami bežného života. Je to vynikajúci relax prospešný telu i duši.

S manželom na Prašivej 1 675 m n. m.
v Nízkych Tatrách

Pani doktorka, ďakujem za príjemný rozhovor a keďže sme na prahu nového roka, prajem vám v ňom veľa síl, zdravia, rodinnej spokojnosti a ešte mnoho kilometrov pri horských potulkách našim krajom, ktorý ste si zamilovali.

Rozhovor pripravila Greta Kazimírová.

Rozhovor bol autorizovaný.

Zdroj obrázkov: súkromný archív Eleny Júdovej a autorky